

תחקיר בטיחות: איבוד חניך

בס"ד

תאריך האירוע: יום רביעי 06/11/2019

מקום האירוע – נחל בוקק

תיאור כללי: במסגרת טיול פתיחת שנה המכינה יצאו חניכי המכינה, שנה א – 18 חניכים + שנה ב' 8 חניכים, ליומיים טיול במדבר יהודה. הטיול נערך במכוון ללא פלאפונים על מנת לאפשר לחניכים להתחבר לטבע ואחד לשני ולמנוע בריחה לסלולרי...

לקראת סוף הטיול, במסלול האחרון לפני החזרה למכינה, כאשר החלו עליה להסעה חזור נערכה ספירה והסתבר שהחניך המונה למאסף חסר. דווח לחדר מצב ואיש צוות עם 2 חניכים חזר לסרוק את הנחל ואיש צוות נוסף הלך לכיוון החניון בו ירדו בבוקר החניכים. צוות המכינה הניח שהחניך חזר עצמאית למכינה בתחבורה ציבורית.

לאחר כשעה הגיע צוות חילוץ ערד שסרק את הנחל ושלל את הימצאותו בנחל. במקביל המשטרה יחד עם איש צוות מהמכינה הלכו למוקד של המועצה והחלו לסרוק את מצלמות האבטחה.

החניך נצפה במצלמות האבטחה מחכה בתחנת אוטובוס של נק' ההתחלה.

לאחר 3 שעות החניך הגיע למכינה והסתבר שהחניך חזר במסלול לנקודת ההתחלה ונסע בתחבורה ציבורית חזרה למכינה.

התנהלות הטיול – יום שני של הטיול

- **04:00** השכמה
- **05:00** – שנה א' ושנה ב' מתחילים לטפס את שביל הנחש.
- **06:10** – תפילה בבית הכנסת במצדה.

שנה א'	שנה ב'
07:00 תחילת סיור במצדה	07:00 תחילת סיור במצדה
09:30 תחילת ירידה בשביל הנחש לחניון	10:30 תחילת ירידה בשביל הנחש לחניון
10:30 ארוחת בוקר בחניון מצדה מזרח	11:15 ארוחת בוקר בחניון מצדה מזרח
11:20 שנה א + 3 נספחים משנה ב' יצאו בתחבורה ציבורית לעין בוקק – מלונות.	
11:40 צוות + 8 חניכים נסעו עם צוות ישירות ממצדה לחניון של עין בוקק.	
12:00 תחילת הליכה בנחל כאשר קבוצה אחת שנסעה בתחבורה ציבורית מתחילה מאזור המלונות (מלון הוד) חוצה את הגשר לתוך הנחל וקבוצה שניה מתחילה מחניון עין בוקק – חניית הרכבים. לאחר כמה דק' יש חבירה של 2 הקבוצות בנחל. בנחל יש עומס מטיילים גדול, החניכים מתחילים לעקוף את רוב המטיילים. 13:00 כל החניכים מגיעים למפל ויושבים לארוחת צהריים.	
14:30 מתחילים לחזור בנחל ב2 קבוצות שנה א' ושנה ב'.	
15:00 יושבים בשתי נק' שונות בנחל לסיכום	
15:30 שנה א' מסיימת את הסיכום ומתחילים חזרה לנק' הסיים.	15:45 שנה ב' מסיימת את הסיכום ומתחילים חזרה לנק' הסיים
16:00 חניכים ראשונים מגיעים לחניון עין בוקק – נק' הסיים	החניך הנעדר הוגדר כמאסף של שנה ב'. לאחר כמה דק' הליכה הוא ביקש מהאחרונים להתקדם ושהוא תיכף מגיע ועצר לכתוב כמה תובנות שעלו לו מהסיכום. נאמר לחניכים שנק' הסיים הוא חניון עין בוקק ומשם יש הסעה. כל החניכים (מלבד המאסף) זיהו את הפניה ועלו לחניון. החניך המאסף לא זיהה את הפניה והמשיך במסלול ישר מתחת לגשר, לכיוון המלונות – הנק' בה הוא התחיל את המסלול ולהבנתו נק' הסיים – חניון עין בוקק.
16:30 האחרונים משנה ב' מגיעים לחניון – לא נעשתה בדיקת שמות	

- **17:15** לפני עלייה להסעה נעשתה בדיקת שמות וזוהה שחסר חניך – שהוא גם המאסף.

ראש המכינה יצא רגלית לכיוון נק' ההתחלה, תחנת האוטובוס במלונות – המקום בו החניכים ירדו מהתחבורה ציבורית.

במקביל רכב יצא לאזור המלונות לסרוק.

איש צוות עם 2 חניכים יצאו לסרוק את המסלול שממנו הגענו – נחל בוקק עד המפל.

- **17:30** ראש המכינה הגיע לתחנת האוטובוס ולא מצאו את החניך, דווח לחדר מצב למשטרה ולמנכ"ל המכינה
- **17:40** ההסעה יצאה עם רכז הטיולים והחניכים לכיוון המכינה 4 אנשי צוות 3 חניכים נשארו בשטח.
- **18:30** יח' חילוץ ערד יצאה לסרוק חוזרת של הנחל.
- במקביל ראש המכינה יחד עם איש יח' חילוץ חזרו לכיוון תחנת האוטובוס על מנת לבדוק היכן יש מצלמות.
- לאחר מכן הלכו למועצה על מנת לבדוק את מצלמות האבטחה.
- **20:30** זוהה במצלמות שב16:40 החניך חצה את הכביש לכיוון התחנה ומצלמה נוספת זיהתה אותו עומד בתחנה ולאחר שעבר אוטובוס כבר לא היה שם.
- **21:00** הבחור הגיעה למכינה ודווח שהאירוע נגמר.

למחרת בשיחה עם החניך הוא הסביר שלהבנתו חניון עין בוקק זאת הנק' בה התחילו את המסלול. הוא לא הבין בשום שלב שנק' הסיום שונה מנק' ההתחלה. לכן הגיע לנק' ההתחלה, כאשר לא זיהה שם אף אחד, חשב שבטח שכחו אותו ומכיוון שלא היה לו פלאפון ולא יכל ליצור קשר (לא רצה לבקש פלאפון ולהתקשר הביתה כי הרגיש שזה רק ילחיץ את ההורים והם לא יוכלו לעזור לו כי הם לא מדברים עברית) החניך ניצל את זה שיש לו רב קו ועלה על אוטובוס בדרך חזרה למכינה.

החניך היה מודע לכך שיש הסעה ולא חוזרים בתחבורה ציבורית. הוא לא פחד ולא נלחץ אלא להבנתו פשוט היה עליו לחזור למכינה. הוא לא חשב שמחפשים אותו או שזה מלחיץ מישהו.

ממצאים נוספים:

כלל המעורבים עברו הכשרות מתאימות של משרד החינוך.

הצוות ביצע הכנות למסלולים השונים.

בהכנה הייתה חלוקת אחריות בין אנשי הצוות השונים.

בכל שלב בטיול הוגדרו מוביל ומאסף.

מסקנות:

נראה כי כלל הטיול התנהל בצורה טובה. הטיול היה מורכב מבחינה לוגסטית אך חלוקת האחריות והמשימות בין חברי הצוות השונים וההתגייסות שלהם לתהליך היו משמעותיות. החניך הלך לאיבוד דווקא במקטע פשוט של הטיול, במסלול פשוט בדרך חזרה לאוטובוס. כפי שנאמר "רוב התאונות קורות ליד הבית" בדיוק בנק' העיוורות.

מרגע שהצוות הבין שחסר חניך, הצוות פעל בצורה טובה תוך ידוע כלל הגורמים הרלוונטים. הבנה טובה של הצרכים המידיים בשטח וחלוקת משימות ואחריות טובה.

שגיאות בהתנהלות בטיול:

1. חוסר בשפה משותפת וידע מקדים – **פער בין הגדרת מיקום החנין על ידי הצוות להבנת החניך**. מכיוון שרוב הקבוצה התחילה מנק' שונה (שגם נקראת עין בוקק) היה צריך לחשוב על כך שאולי לא כולם מבינים שנק' הסיום היא במיקום שונה.
2. בנק' הפיצול בנחל היה צריך להציב איש צוות/ חניך שיוודא שכולם רואים את הפניה ואף אחד לא ממשיך בנחל.
3. לא היה תדרוך של המאסף לגבי תפקידו ולא היה וידוא שהוא יודע לאן צריך להגיע.
4. לא היה למאסף יכולת תקשורת (פלאפון או מכשיר קשר)
5. לא היה וידוא של איש הצוות שהגדיר את המאסף שהוא אכן הגיע.
6. **לא נערכה בדיקת שמות בזמן ההתכנסות** אלא רק כ 45 דק' מאוחר יותר כאשר הגיעה ההסעה – בדיקת שמות מקדימה הייתה מאפשרת חיפוש של החניך לפני רדת החשיכה וכנראה שהיו מגיעים אליו לפני שעלה לאוטובוס.

גורם עקיף לאירוע:

- מסלול אחרון ביומיים טיול, לאחר סיכום, יש כבר עייפות ותחושה שזה כבר נגמר.
- המסלול של נחל בוקק הוא מסלול קליל ופשוט יחסית לעומת שאר המסלולים שבוצעו ולכן לא נתנה מספיק לו תשומת הלב.
- עומס המטיילים הרב יצר ניתוקים ופערים בקבוצה.
- חוסר ניסיון החניך בשטח והרקע ממנו הגיע.
- לא נעשה תהליך של ניהול סיכונים ספציפי למסלול הזה.
- טיול ללא פלאפונים – חוסר יכולת ליצור קשר.

לקחים:

1. מינוי בעלי תפקידים בטיול (במקרה זה מאסף), מחייב תדריך מפורט, **ובפרט כאשר מדובר בחניכים**.
2. הגדרת המאסף **כזוג ולא יחיד**.
3. מאסף חייב להיות עם יכולת תקשורת עם מוביל הקבוצה.
4. מוביל הקבוצה **חייב לוודא בכל עצירה** שהמאסף הגיע.
5. נדרשת הקפדה על תדריכי בטיחות לפני כל שלב בטיול (כגון נוהל נתק ועוד)
6. יש להקפיד על תיק טיול מפורט, מודפס, ובו ניהול סיכונים ספציפי לאתרים בטיול.
7. טיול ללא פלאפונים מחייב הערכות וניהול סיכונים.

המלצות:

1. ריענון נהלי טיול על ידי צוות המכינה לפני היציאה הבאה לשטח.
2. שיתוף חניכי המכינה בתחקיר ובתהליך הלמידה במכינה.
3. ישנה חשיבות גדולה ליציאה לשטח ללא פלאפונים על מנת לאפשר לחניכים מפגש אמיתי עם השטח ועם הקבוצה. במקביל חשוב לייצר תהליך חשיבה ונוהל מה עושים במקרה של איבוד קשר עם חניך (לדוג' דף "הלכתי לאיבוד" ובו מספרי טל' ליצור קשר במידה ואיבדת קשר עם הקבוצה).